

MNENJA

ODBOR REGIJ

125. PLENARNO ZASEDANJE 9., 10. IN 11. OKTOBRA 2017

Mnenje Evropskega odbora regij – Financiranje ukrepov proti podnebnim spremembam: bistveni instrument za izvajanje Pariškega sporazuma

(2018/C 054/03)

Poročevalec: Marco Dus (IT/PES), občinski svetnik, Vittorio Veneto, Treviso**Referenčni dokument:** Mnenje na lastno pobudo**POLITIČNA PRIPOROČILA**

EVROPSKI ODBOR REGIJ

1. opozarja, da obstajajo neizpodbitni znanstveni dokazi o globalnem segrevanju in da bodo te spremembe imele pomemben in vse večji vpliv na gospodarstvo in družbo v celoti. Podnebne spremembe predvsem močno vplivajo na območje, za katero so pristojne lokalne in regionalne oblasti. Te so pogosto prve, ki morajo blažiti posledice škode, ki jo povzročajo vse ekstremnejši naravni pojavi, in vlagati v prilagoditvene ukrepe;
2. izraža zaskrbljenost zaradi učinkov podnebnih sprememb tudi zunaj meja EU, kjer so zmogljivosti za spopadanje z ekstremnimi podnebnimi pojavi in prilagajanje spremembam pogosto manjše. Opozarja, da lahko to neposredno vpliva tudi na pojav migracij;
3. meni, da imajo lokalne in regionalne oblasti v EU kljub težavam, povezanim s proračunskimi omejitvami, zmogljivostmi za dolgoročno načrtovanje in vodenjem kompleksnih projektov, dobre možnosti za izboljšanje svojih naložb na področju podnebnih sprememb in privabljanje zunanjih naložb. Ta zaveza je ključnega pomena za še večjo uspešnost EU, ki trenutno povzroča 9,6 % svetovnih emisij CO₂;
4. ugotavlja, da so za spopadanje z izzivi podnebnih sprememb potrebne obsežne naložbe, ki jih ni mogoče zagotoviti le z lokalnimi in regionalnimi sredstvi niti zgolj z javnimi sredstvi. Zato podpira mednarodne, evropske in nacionalne pobude za privabljanje zasebnih naložb;

Mednarodni ukrepi

5. ponovno poudarja, da so podnebne spremembe globalen problem in da je za najučinkovitejše spopadanje z njimi potreben pristop upravljanja na več ravneh in z več deležniki. Glede na navedeno poziva Evropsko komisijo, naj tudi v povezavi z Okvirno konvencijo Združenih narodov o spremembi podnebja priporoči, da se prizna in okrepi vloga lokalnih in regionalnih oblasti za uspešnejše izpolnjevanje ciljev Pariškega sporazuma;

6. kljub razmeroma velikim ambicijam in prizadevanjem, ki so jih pokazale nekatere države v razvoju, pa počasnost nekaterih držav pri izvajanju Pariškega sporazuma ni več sprejemljiva, prav tako pa se ni mogoče strinjati z odločitvijo Združenih držav Amerike, da se ne bodo držale sprejetih zavez. OR odločno poudarja, da izpolnjevanje ciljev iz sporazuma ni izbirno, temveč nujno. Zato spodbuja Evropsko komisijo in države članice, naj sprejmejo vse potrebne ukrepe, da bo EU resnično postala vodilni mednarodni akter v boju proti podnebnim spremembam ter bo izkoristila vse možnosti za inovacije in razvoj, povezane s postopnim preходом na novo gospodarski in finančni model;

7. meni, da naslednja konferenca COP 23 v Bonnu ne sme biti zgolj srečanje strokovnjakov, temveč mora privedi do znatnega napredka pri popolnem izvajanju Pariškega sporazuma, zlasti glede vidikov, ki zadevajo financiranje ukrepov proti podnebnim spremembam (potrebno povečanje dolgoročnega financiranja ukrepov proti podnebnim spremembam, pregled finančnega mehanizma itd.);

8. predlaga, naj se pred konferenco COP 24 v Katovicah začne mednarodna razprava v okviru UNFCCC o določitvi kazalnikov, ki bi jih lahko uporabili kot dopolnilo koncepta emisij toplogrednih plinov, da bi predlagali učinkovitejše ukrepe za boj proti podnebnim spremembam;

9. meni, da imajo lokalne in regionalne oblasti v takšnem mednarodnem okviru, v katerem so se nekatere države že pokazale kot premalo ambiciozne, ključno vlogo pri vključevanju ljudi in njihovem ozaveščanju o podnebnih spremembah, pri privabljanju naložb ter pri uresničevanju konkretnih projektov. Za uresničevanje teh prizadevanj pa so potrebne tudi ozaveščenost, pripravljenost in zmogljivost lokalnih in regionalnih oblasti za neposredno finančno upravljanje. V zvezi s tem poudarja odlične rezultate Konvencije županov, ki se je v zadnjem času razširila tudi preko meja EU. Zato poziva Evropsko komisijo, naj pobudo okrepi in naj z zagotavljanjem finančne in tehnične podpore čim bolj spodbuja svetovno konvencijo županov, zlasti v državah, kjer so prizadevanja na nacionalni ravni očitno premajhna;

10. priznava, da je rešitev deloma odvisna od učinkovitejšega delovanja svetovnih finančnih trgov. Zato meni, da mora biti ozaveščanje vlagateljev o tveganjih in priložnostih, povezanih s podnebnimi spremembami, prednostna naloga, da bi se ti lahko usmerili v bolj trajnostne naložbe, in podpira končna priporočila projektne skupine za finančna razkritja v zvezi s podnebjem pri Odboru za finančno stabilnost. Kljub temu poziva Komisijo, naj oceni posledice razkritja podnebnih tveganj, da bi lahko lokalnim in regionalnim oblastem – na primer če bi stroški zavarovanja skokovito narasli – zagotovili instrument za blažitev stroškov;

11. pozdravlja pobudo OECD o ustanovitvi centra za zeleno financiranje in naložbe (Centre on Green Finance and Investment), da bi podprli prehod k zelenemu gospodarstvu z nizkimi emisijami, odpornemu na podnebne spremembe, in se zavzema za usklajevanje mednarodnih in evropskih pobud;

Evropski ukrepi

12. priznava, da je EU začela izvajati različne hvalevredne pobude v zvezi s podnebnim financiranjem, kot so strokovna skupina na visoki ravni za vzdržne finance, ki jo je ustanovila Evropska komisija, Evropski sklad za energetska učinkovitost, zelene obveznice (obveznice podnebne ozaveščenosti) Evropske investicijske banke, mehanizem evropske pomoči, namenjene področju energije na lokalni ravni (ELENA), ki ponuja tehnično pomoč, finančni instrumenti programa LIFE ter mnogi drugi. Predvsem pa pozdravlja točke, povezane s temo trajnosti okolja, v akcijskem načrtu Evropske komisije za unijo kapitalskih trgov. Čeprav vse te zelo pozitivne pobude pozdravlja, pa priporoča, naj se preprečijo morebitna prekrivanja in naj se vso pozornost nameni uskladitvi vseh politik in pobud na evropski ravni;

13. svetuje, naj Evropska komisija za boljšo uskladitev pobud v teku in za večjo skladnost evropskih politik oceni možne sinergije med strokovno skupino na visoki ravni za vzdržne finance in novo nastalo strokovno skupino na visoki ravni za podporo financiranju krožnega gospodarstva;

14. ob upoštevanju razprave o novem večletnem finančnem okviru EU za obdobje po letu 2020 predlaga, da podnebje in trajnost postaneta vodilni prečni temi v vseh programih financiranja ter da se tako za večletni finančni okvir kot celoto kot tudi za glavne programe financiranja določi minimalna raven sredstev, ki jih je treba nameniti podnebnim vprašanjem

(začenši s strukturnimi skladi in novim okvirnim programom za raziskave in inovacije), pri čemer morajo biti te prioritete v skladu s cilji ekonomske, socialne in teritorialne kohezije EU;

15. predlaga, da se poleg predhodne ocene učinka zakonodajnih predlogov EU vedno opravita tudi presoja vplivov na podnebje in ocena prispevka k izpolnjevanju ciljev Pariškega sporazuma. Ta ukrep bi moral omogočiti razvoj dolgoročne in enotne trajnostne podnebne strategije, ki bi omogočala večja vlaganja v prilagajanje podnebnim spremembam, v skladu z nedavnim priporočilom Evropskega računskega sodišča ⁽¹⁾;

16. poziva Evropsko komisijo, naj Evropski bančni organ pooblasti, da – čim prej, vendar pa po ustreznem posvetovanju z zadevnimi deležniki in ob primerni udeležbi zasebnega sektorja – pripravi natančno klasifikacijo trajnostnih sredstev, ki bo vključevala jasne in zavezujoče opredelitve pojmov „finančna sredstva za podnebne ukrepe“, „zeleno financiranje“, „vzdržne finance“ in „krožno financiranje“, pri čemer je treba začeti pri obstoječih pobudah, kot so zelene obveznice EIB. Poleg skupne evropske klasifikacije bi bili potrebni tudi smernice za vlagatelje in posebno označevanje, ki bi temeljilo na ustreznih kazalnikih uspešnosti in bi omogočalo jedrnato in preprosto oceno kakovosti sredstev;

17. poziva Komisijo in države članice, naj v sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi ustvarijo predvidljiv in stabilen regulativni sistem za naložbe, povezane s podnebnimi spremembami. To je bistvenega pomena za spodbujanje udeležbe zasebnega sektorja pri financiranju ukrepov proti podnebnim spremembam;

18. poziva Evropski parlament in Svet, naj pri pregledu bonitetnih zahtev za banke resno proučita možnost uvedbe faktorja za podporo okolju, in sicer po modelu faktorja za podporo infrastrukturi, ki ga je Evropska komisija predlagala pri pregledu uredbe o kapitalskih zahtevah, ki trenutno poteka, da bi se z zmanjšanjem kapitalskih zahtev za ustanove, ki ponujajo posojila za trajnostne in podnebne naložbe, sprostila sredstva za zasebne naložbe;

19. priznava, da bi lahko eno izmed delnih rešitev problema podnebnih sprememb predstavljal učinkovit trg pravic do emisij toplogrednih plinov, urejen s sistemom EU za trgovanje z emisijami (ETS), če bi njegovo uvedbo spremljala ambiciozna politika na področju energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije. Zato obžaluje, da predlog spremembe sistema ETS, ki ga je Evropska komisija predstavila v letu 2015, še vedno čaka na končno odobritev, cene za pravice do emisij pa ostajajo prenizke. Odbor ponovno poudarja, da bi morale lokalne in regionalne oblasti neposredno upravljati z minimalnim odstotkom prihodkov od dražb v okviru sistema trgovanja z emisijami, da bi lahko vlagale v povečanje odpornosti na lokalni ravni. Komisijo prav tako poziva, naj razmisli o izrednih ukrepih, na primer določitvi minimalnih cen ogljika ali ponovni uvedbi evropskega davka na emisije CO₂;

20. poziva Komisijo, naj odpravi negotovost v zvezi z naložbami v biogoriva, ki je posledica dejstva, da je Komisija za biogoriva odobrila samočasna odstopanja od pravil o državni pomoči za davke na energijo in CO₂, ter naj, kar je prav tako pomembno, zmanjša upravna bremena, povezana z energijo iz obnovljivih virov, da ne bodo višja od tistih za fosilna goriva;

21. poziva Evropsko komisijo, naj v svojih programih razvojne pomoči za tretje države poveča proračunski delež, namenjen ukrepom za podnebje in okoljsko trajnost, v skladu s ciljem, ki ga je Evropski parlament nedavno potrdil v uredbi o ustanovitvi Evropskega sklada za trajnostni razvoj, da se za podnebne naložbe nameni 28 % celotnega proračuna sklada. Poleg tega poziva, naj se lokalne in regionalne oblasti EU tesneje vključi v te projekte, da bi lahko svoje uspešne izkušnje posredovale tem oblastem v tretjih državah ter da bi se obenem povečale njihove kompetence. Načela „podnebne pravičnosti“ bi morala biti v središču mednarodnih zavez, s čimer bi zagotovili, da bodo naložbe temeljile na človekovih pravicah in pomagale skupnostim, ki so najbolj izpostavljene podnebnim spremembam, med drugim z ustvarjanjem vzdušja sodelovanja med javnimi in zasebnimi akterji, v skladu s ciljem št. 17 iz ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov ⁽²⁾;

⁽¹⁾ Panoramski pregled: Ukrepanje EU na področju energetike in podnebnih sprememb – 2017. Dostopno na: <http://www.eca.europa.eu/sl/Pages/DocItem.aspx?did=41824>

⁽²⁾ Cilj št. 17: oživitev globalnega partnerstva za trajnostni razvoj, <http://www.un.org/sustainabledevelopment/globalpartnerships/>.

22. poudarja, da lahko evropska zakonodaja o državni pomoči in/ali računovodski standardi, ki veljajo za javne organe in so pogosto strogi, v nekaterih primerih otežijo okoljske in podnebne naložbe. Zato poziva Evropsko komisijo, naj prouči možnosti, da bi te naložbe v računovodskem smislu postale ugodnejše;

23. meni, da bi bilo koristno vzpostaviti *ad hoc* instrument, ki bi lokalnim in regionalnim oblastem pomagal, da se bolje orientirajo med raznolikimi obstoječimi pobudami, dostopajo do finančnih sredstev za podnebne ukrepe in pridobijo ustrezno tehnično pomoč. V ta namen Evropski komisiji ponuja svojo podporo pri izdelavi operativnega priročnika, ki bi lokalnim in regionalnim oblastem zagotavljal celovito in preprosto predstavitev možnosti financiranja na evropski in mednarodni ravni. Poleg tega predlaga naj bo ta predstavitev v skrajšani obliki na voljo vsem deležnikom na spletnem portalu, da bodo imeli na voljo enoten vir informacij, ki bo povzemal vse razpoložljive vire za financiranje podnebnih ukrepov;

Nacionalni in lokalni ukrepi

24. poziva države članice, naj v oblikovanje nacionalnih načrtov za energijo in podnebne spremembe v večji meri vključijo lokalne in regionalne oblasti, da bi tako zagotovili usklajenost med nacionalnimi ter lokalnimi in regionalnimi načrti v skladu s členom 4 Pariškega sporazuma, ki ureja prispevek k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov na nacionalni ravni;

25. želi spomniti na svoj predlog za večjo vključitev lokalnih in regionalnih oblasti, ki ga navaja v svojem mnenju o sporočilu Evropske komisije z naslovom Zagotavljanje koristi okoljskih politik EU z rednim pregledom njihovega izvajanja – COM(2016) 316 final ⁽³⁾. V mnenju Evropsko komisijo poziva, naj sodeluje s pristojnimi nacionalnimi, regionalnimi in lokalnimi oblastmi, Evropskim odborom regij, Konvencijo županov EU, svetovno konvencijo županov za podnebne spremembe in energijo ter z Mednarodnim svetom za okoljske pobude na lokalni ravni (ICLEI) pri razvoju koncepta in metodologij za uvedbo „lokalno in regionalno določenih prispevkov“. Pionirske lokalne in regionalne oblasti bi na začetku za potrditev koncepta sodelovale na prostovoljni podlagi;

26. predlaga, naj nacionalni načrti za energijo in podnebne spremembe vključujejo programe za srednjeročne podnebne naložbe z najpomembnejšimi načrtovanimi ukrepi, razvrščenimi glede na raven (nacionalna ali podnacionalna) in vrsto potrebne podpore, da bi zajeli vsako vrzel v financiranju, v ta namen pa naj se v njih prouči tudi uporaba inovativnih finančnih instrumentov;

27. opozarja na pomen, ki ga imajo akcijski načrti za trajnostno energijo pri doseganju nacionalno določenih prispevkov in prispevkov EU k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov, in predlaga, da se vanje poskuša učinkovito vključiti lokalne in regionalne oblasti s poenostavitvijo izvajanja in spremljanja načrtov ter poročanja o njih. Pri tem je treba razmisliti o uskladitvi nacionalnih strategij in akcijskih načrtov za trajnostno energijo in preprečevanje podnebnih sprememb, ki so jih sprejele lokalne oblasti. Komisija bi morala še naprej spodbujati uporabo sredstev za akcijske načrte za trajnostno energijo in preprečevanje podnebnih sprememb, v skladu z metodologijo Konvencije županov, kar bi morale podpreti tudi nacionalne vlade;

28. priznava, da je treba lokalnim in regionalnim oblastem pomagati, da bodo jasno razumele vsa podnebna tveganja na svojem območju in se bodo lahko čim bolj odločale. Z izboljšanjem socialno-ekonomskih ocen, poročanja in obveščanja bi pomagali opredeliti vpliv podnebnih ukrepov na družbo in zagotavljali lokalnim oblastem informacije pri sprejemanju odločitev in dodeljevanju sredstev. Kartiranje okoljskih tveganj, ki je na voljo na evropski platformi za prilagajanje podnebnim spremembam ⁽⁴⁾, je pozitivna in koristna pobuda, čeprav je še premalo poznana in so informacije, ki zadevajo lokalne in regionalne podatke na njej, preveč razdrobljene. Na splošno je treba povečati ozaveščenost o ukrepih in orodjih EU za prilagajanje podnebnim spremembam na lokalni ravni. Zato poziva Evropsko komisijo, naj poveča podporo platformi, da bi izpopolnili zbiranje podatkov in razširili rezultate, pri čemer bi se več pozornosti namenilo regionalnim in lokalnim ravnam, ki v primeru krize nudijo prvi odgovor;

⁽³⁾ Osnutek mnenja ENVE-VI/021 z naslovom Pregled izvajanja okoljske politike, o katerem se bo glasovalo na plenarnem zasedanju oktobra 2017.

⁽⁴⁾ <http://climate-adapt.eea.europa.eu/>

29. poudarja tudi, da oblikovanje novih instrumentov, kot so zelene obveznice in kolektivna jamstva, pomembno pripomore k financiranju. Instrumente lahko razvijajo lokalne in regionalne oblasti v sodelovanju z nacionalnimi in evropskimi institucijami oziroma ob njihovi podpori. Trenutno je veliko takih dobrih primerov;

30. poziva države članice, naj nagradijo financiranje podnebnih ukrepov, ki ga lokalne oblasti izvajajo prek posebnih programov (kakor je na primer predvideno v podnebnem sporazumu iz Luksemburga ⁽⁵⁾), ki zagotavlja dodatna sredstva lokalnim oblastem, ki se zavežejo, da bodo izvajale določene ukrepe za energetske učinkovitost), in sicer z zmanjšanjem morebitnih notranjih javnofinančnih omejitev ali dodelitvijo drugih oblik podpore;

31. poziva vse oblikovalce politik, zlasti pa nacionalne vlade, naj predlagajo in izvajajo ambiciozne ukrepe, ki ne bodo namenjeni doseganju kratkoročnih volilnih rezultatov, temveč bodo osredotočeni na posledice ukrepanja (oziroma neukrepanja) za prihodnje generacije z vidika zdravja in kakovosti okolja pa tudi v gospodarskem smislu. Zato predlaga, naj se subvencije za gospodarske dejavnosti z velikim vplivom na okolje (za katere so značilne velike emisije) ob upoštevanju selitev virov CO₂ v razumno kratkem času, najpozneje pa do leta 2035, postopno zmanjšajo in v končni fazi ukinejo;

32. poziva k pripravi splošnega svežnja skupnih in celostnih ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti tako starih kot novih stavb ter zmanjšanje njihovega ogljičnega odtisa, izvajanje minimalnih zahtev glede energetske učinkovitosti in uspešnosti novih stavb ter namenjanje več sredstev za večjo energetske učinkovitost obstoječih stavb.

V Bruslju, 10. oktobra 2017

Predsednik
Evropskega odbora regij
Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽⁵⁾ <http://www.pacteclimat.lu/fr>